

Nr 47.

Ankom till riksdagens kansli den 30 mars 1933 kl. 4 e. m.

Utlåtande med anledning av dels Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under utgifter för kapitalökning (punkt 3) gjorda framställning om anslag till kapitalökning för egnahemslånefonden, dels ock Kungl. Maj:ts i samma proposition under nionde huvudtiteln (punkt 118) gjorda framställning om anslag till premielån till egnahemslåntagare för nyodlings- och nybyggnadsarbeten jämte i ämnet väckta motioner.

(1:a avd.)

1:o.

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t under avdelningen utgifter för kapitalökning punkt 3 föreslagit riksdagen

a) medgiva, att Kungl. Maj:t må för 1934 bevilja statslån från egnahemslånefonden intill ett belopp av 20,000,000 kronor, därav 14,500,000 kronor för jordbrukslägenheter och 5,500,000 kronor för bostadslägenheter, med rätt dock för Kungl. Maj:t att, därest förhållandena skulle därtill giva anledning och i den mån så utan förfång för lånerörelsen för jordbruksändamål kan ske, för bostadslägenheter taga i anspråk större belopp än det sist angivna;

b) såsom kapitalökning för egnahemslånefonden anvisa för budgetåret 1933/1934 ett reservationsanslag av 13,000,000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft följande inom riksdagen väckta, till utskottet hänvisade motioner nämligen

1) II:262 av herr *Osberg*, vari hemställt, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t skyndsammast låter utreda frågan om ändrade grunder beträffande organisationen för den statsunderstödda egnahemslåneverksamheten, i enlighet med i motionen antytt förslag, samt att jämväl den av sociala jordutredningen föreslagna arbetarsmåbrukslåneverksamheten tages med till omprövning i syfte, att om denna verksamhet bliver beslutad båda dessa närstående grenar av egnahemsverksamheten sammanföras såtillvida, att båda handhavas av samma organisation och gemensam centralförvaltning.

2) II:364 av *densamme*, vari vidkommande egnahemslånefonden hemställt,

att riksdagen måtte besluta bemyndiga regeringen, att av det anslag, riksdagen kommer att bevilja till arbetslöshetens bekämpande, få använda 5,000,000 kronor till egnahemslånefondens förstärkning.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för dessa framställningar, hänvisas till motionerna.

Gällande bestämmelser för statens egnahemslånerörelse äro intagna i kungörelsen den 8 juni 1928 (nr 217) angående allmänna grunder för den statsunderstödda egnahemsverksamheten samt kungörelsen samma dag (nr 218) med reglementariska föreskrifter rörande den statsunderstödda egnahemslåne- och premielåneverksamheten, vari ändring vidtagits genom kungörelsen nr 249/1932. (Jfr ock kungörelserna nr 247 och 248/1932.)

Årsutlåningen från fonden har för ett vart av kalenderåren 1929—1933 bestämts till 20,000,000 kronor, varav 14,500,000 kronor för jordbrukslägenheter och 5,500,000 kronor för bostadslägenheter. Beträffande fördelningen de båda ändamålen emellan har vid bestämmande av utlåningsbeloppet för 1932 och 1933 medgivits, att, därest förhållandena skulle därtill giva anledning, större andel av årsutlåningsbeloppet än den nyss angivna finge tagas i anspråk för bostadsändamål, i den mån så kunde ske utan förfång för lånerörelsen för jordbruksändamål. Såsom kapitalökning till egnahemslånefonden för budgetåret 1932/1933 anvisade riksdagen 5,000,000 kronor.

Kungl. Maj:ts förslag avser, att den tillåtna utlåningen skulle för 1934 få samma omfattning som för 1932 och 1933. I det av myndigheterna härför beräknade erforderliga kapitalökningsbeloppet av 11,600,000 kronor har Kungl. Maj:t företagit en höjning till 13,000,000 kronor med hänsyn till eventuellt medgivande i särskilda fall av anstånd med gäldande av annuitet, varom förslag framställts i den av utskottet i utlåtande nr 00 tillstyrkta propositionen nr 140 angående vissa åtgärder, avseende hjälp åt egnahemslåntagare. Motionen II:364 innefattar förslag om en utökning av egnahemslånefonden med 5,000,000 kronor.

Utskottet vill erinra, att riksdagen på framställning av Kungl. Maj:t å tilläggsstat för innevarande budgetår anvisat ett anslag av 4,000,000 kronor såsom förstärkning av egnahemslånefondens kapital. Vidkommande nästa budgetår anser sig utskottet särskilt i betraktande av det svåra ekonomiska läget icke böra förorda, att medel i större utsträckning ställas till förfogande än som kräves för att tillgodose samma utlåning som under de två senaste budgetåren. Utskottet kan sålunda icke biträda motionen II:364 i den del, varom nu är fråga.

Beträffande härefter motionen II:262 går denna i huvudsak ut på en omorganisation av statens egnahemslånerörelse genom de nuvarande egnahemsnämndernas ersättande med av vederbörande kommuner och lands- ting valda organ. Utskottet vill erinra, att egnahemsrörelsens nuvarande organisation genomförts så sent som 1928 och att den då beslutade organisationen i varje fall innebar ett förstärkande av statens inflytande genom bestämmelsen, att två av egnahemsnämndernas fem ledamöter skolas utses av Kungl. Maj:t. Då utskottet håller före, att någon ytterligare tids

Utskottet.

erfarenhet rörande verkningarna av denna organisation torde böra avvaktas, innan frågan om en helt ny organisation, såsom motionen innebär, upptages till närmare övervägande, anser sig utskottet icke böra nu påkalla någon hänvändelse till Kungl. Maj:t i saken. Utskottet kan sålunda icke tillstyrka motionen II:262.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

A) att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande framställning och med avslag å motionen II:364 i nu förevarande del

a) medgiva, att Kungl. Maj:t må för 1934 bevilja statslån från egnahemslånefonden intill ett belopp av 20,000,000 kronor, därav 14,500,000 kronor för jordbrukslägenheter och 5,500,000 kronor för bostadslägenheter, med rätt dock för Kungl. Maj:t att, därest förhållandena skulle därtill giva anledning och i den mån så utan förfång för lånerörelsen för jordbruksändamål kan ske, för bostadslägenheter taga i anspråk större belopp än det sist angivna;

b) såsom kapitalökning för egnahemslånefonden anvisa för budgetåret 1933/1934 ett reservationsanslag av 13,000,000 kronor;

B) att motionen II:262 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Beträffande sättet för anskaffande av det till kapitalökning tillstyrkta beloppet torde statsutskottet framdeles under riksdagen avgiva förslag.

2:o.

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t under punkt 118 i nionde huvudtiteln föreslagit riksdagen att för utlämnande av premielån till egnahemslåntagare för nyodlings- och nybyggnadsarbeten anvisa för budgetåret 1933/1934 ett extra reservationsanslag av 600,000 kronor.

I den under föregående punkt angivna motionen II:364 av herr *Osberg* har vidkommande nu förevarande anslag hemställt, att riksdagen måtte besluta att med 900,000 kronor utöka anslaget till premielån åt jordbruks-egnahemslåntagare.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd härför, hänvisas till motionen.

Alltsedan 1923 har riksdagen anvisat anslag för utlämnande av premielån till egnahemslåntagare för nyodlings- och nybyggnadsarbeten. Anslaget, som har natur av extra reservationsanslag, har uppförts med för vart och ett av budgetåren 1925/1926—1927/1928 650,000 kronor, för vardera budgetåret 1928/1929 och 1929/1930 800,000 kronor, för budgetåret 1930/1931 900,000 kronor samt för budgetåret 1931/1932, därvid räknades

med en reservation av i runt tal minst 150,000 kronor, 800,000 kronor. För budgetåret 1932/1933 är anslaget uppfört med 600,000 kronor, därvid räknats med en reservation av något över 100,000 kronor.

Bestämmelser rörande anslagets användning äro meddelade i kungörelsen den 8 juni 1928 (nr 217) angående allmänna grunder för den statsunderstödda egnahemsverksamheten samt kungörelsen samma dag (nr 218) med reglementariska föreskrifter rörande den statsunderstödda egnahemslåne- och premielåneverksamheten. I sistnämnda kungörelse hava ändringar vidtagits genom kungörelsen nr 249/1932.

Kungl. Maj:ts förslag innebär, att för nästa budgetår skulle för ifrågasvarande ändamål anvisas anslag till samma belopp som för innevarande budgetår eller 600,000 kronor, under det motionen i nu förevarande del går ut på beviljande för ändamålet av ett till icke mindre än 1,500,000 kronor förhöjt anslag.

Även om utskottet livligt delar motionärens mening om premielåneverksamhetens stora betydelse genom de utkomstmöjligheter, som därigenom skapas för personer, vilka eljest kunde komma att lida av arbetslösheten, kan utskottet dock icke tillstyrka högre belopp än Kungl. Maj:t föreslagit. Detta innebär i varje fall i betraktande av en enligt statsrådsprotokollet beräknad reservation å 200,000 kronor, att för nästa budgetår skulle finnas tillgängligt 800,000 kronor eller 100,000 kronor mer än för löpande budgetåret.

Utskottet.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande framställning och med avslag å motionen II: 364 i nu förevarande del för utlämnande av premielån till egnahemslåntagare för nyodlings- och nybyggnadsarbeten anvisa för budgetåret 1933/1934 ett extra reservationsanslag av 600,000 kronor.

Stockholm den 30 mars 1933.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Närvarande: se utlåtande nr 46.

Reservation

under punkt 1:o av herr *Johansson* i Uppmälby.